

Ing. RNDr. Miroslav Zikmund, CSc., 100-ročný

Text: D. Gyepesová
Kontakt: Dalma.Gyepesova@savba.sk

V tomto roku, dňa 26. decembra, oslávil svoje krásne životné jubileum vynikajúci slovenský anorganický chemik, jeden zo zakladateľov Ústavu anorganickej chémie SAV a dlhoročný aktívny člen Slovenskej chemickej spoločnosti, Ing. RNDr. Miroslav Zikmund, CSc. Je potešením pozdraviť jubilanta pri tejto príležitosti a vysloviť mu uznanie za jeho celoživotnú vedeckú, pedagogickú, vedeckopopularizačnú a organizačnú prácu na stránkach nášho časopisu ChemZi.

Dr. Zikmund je mimoriadnou osobnosťou slovenskej chémie. Svojim profesionálnym pôsobením výrazne ovplyvňoval vývoj základného výskumu v anorganickej chémii a veľkým podielom osobnej angažovanosti prispel k založeniu a rozvoju výskumu v anorganickej chémii na pôde SAV. Je jedným zo zakladateľov Ústavu anorganickej chémie SAV. Pomohol rozvinúť vyučovanie anorganickej chémie na PRIF UK a CHTF SVŠT (dnes FCHPT STU).

Jubilant považuje za šťastnú príležitosť keď sa v rokoch 1941- 44 ako študent stal demonštrátorom na vtedajšom Ústave anorganickej chémie na práve založenej Chemickej fakulte SVŠT. Pred príchodom do SAV pôsobil na Katedre anorganickej chémie CHTF SVŠT v rokoch 1945 – 53, posledné dva roky ako jej vedúci. Tam sa prehĺbil jeho vzťah k anorganickej chémii a našiel uplatnenie v práve utvorenej názvoslovnej komisii a v práve vzniknutých Chemických zvestiach. V roku 1947 bol prijatý za člena SCHS. V roku 1953 prešiel Dr. Zikmund z Chemickej fakulty do SAV a stal sa prvým interným zamestnancom vznikajúceho Ústavu anorganickej chémie SAV.

Dr. Zikmund pracoval v SAV až do odchodu do dôchodku v roku 1990. Plne zaujatý vedeckou prácou sa zaslúžil o organizačné budovanie Ústavu anorganickej chémie SAV ako vedúci oddelenia syntéz a štruktúr, od roku 1982 do roku 1990 ako riaditeľ ústavu. Svoje vedecké i riadiace schopnosti naplno uplatňoval aj ako podpredseda Vedeckého kolégia SAV pre chemické vedy (1970 – 1987) a člen Vedeckého kolégia ČSAV (1982 -1988). Za výsledky dosiahnuté vo vedeckej práci bol v roku 1980 zvolený za Člena korešpondenta SAV.

Hlavnou oblasťou vedeckej aktivity jubilanta bola chémia koordinačných zlúčenín. Významnou mierou sa podieľal na formovaní bratislavskej školy chémie koordinačných zlúčenín, ktorá získala medzinárodné uznanie. Cieľom vedeckého záujmu jubilanta bolo štúdium vzťahov medzi štruktúrou a vlastnosťami koordinačných zlúčenín a problémov spojených s ich syntézou. Bol medzinárodným koordinátorom problémovej oblasti „Štruktúra nových typov koordinačných zlúčenín“ v rámci mnohostrannej spolupráce Akadémií vied krajín východnej Európy. Dr. Zikmund je autorom 9 knižných publikácií, radu pôvodných prác, súborných referátov, prognostických a terminologických štúdií, prác o vedeckých informáciách, 23 čs. autorských osvedčení o vynálezoch (1965 – 1992) a 8 zahraničných patentov (1987 – 1990). Vychoval niekoľko vedeckých pracovníkov, ktorí pracujú v chémii v SR i v zahraničí.

Organizovanie vedeckých podujatí, autorstvo učebníc chémie a slovenského názvoslovia anorganických zlúčenín sú ďalšou súčasťou jeho vedeckej a edukačnej aktivity. Medzinárodné uznanie získali jeho široké a súčasne hlboké vedomosti v práci vo funkcii národného reprezentanta v *Komisii pre nomenklatúru anorganickej chémie IUPAC* (1978 – 87). Členom Americkej chemickej spoločnosti bol v rokoch 1966 – 1984.

Dr. Zikmund už ako mladý pracovník s entuziazmom zabezpečoval všetky práce pri vytváraní podmienok pre vznik časopisu *Chemické zvesti* na pôde vtedajšieho Spolku chemikov Slovákov. Po celý čas svojej vedeckej kariéry budoval redakciu časopisu a so svojou pani manželkou nešetrili časom, ktorý venovali kvalite jeho výroby. Vo funkcii hlavného redaktora a vedúceho redakčnej rady vytváral zázemie časopisu a svojím účinkovaním vychovával generácie vedeckých pracovníkov ako autorov pôvodných vedeckých prác. Zariadil prechod na vydávanie časopisu v anglickom jazyku a súčasne iniciatíva členov redakčnej rady, redakčného kruhu a vedeckého kolégia SAV ako členov SCHS viedla k úprave názvu časopisu. Nadriadené orgány akceptovali názov *Chemical Papers* a vydavateľstvo SAV VEDA ho realizovalo. SCHS ako zakladateľ *Chemických zvestí* mal nad časopisom záštitu nepretržite až do roku 2006, čo sa uvádzalo aj na obálke časopisu. Pri odchode do dôchodku odovzdal Dr. Zikmund svojim nasledovníkom dobre zavedený karentovaný časopis, abstrahovaný alebo indexovaný vo všetkých významných svetových referátových časopisoch. Od roku 1995 je Dr. Zikmund členom medzinárodnej redakčnej rady časopisu *Chemical Papers*.

Rozsiahla vedecká, pedagogická, vedeckopopularizačná a organizačná práca Dr. Zikmunda bola ocenená radom vyznamenaní, napr. *Hanušovou medailou Českej spoločnosti chemickej* (1971), *Zlatou plaketou J. Heyrovského* (ČSAV, 1981), *Zlatou medailou SVŠT* (1982), *Zlatou medailou PRIF UK* (1982), *Zlatou medailou SCHS* (1986), *Zlatou medailou Univerzity Komenského* (1989), *Zlatou medailou SAV* (1990), v roku 2001 udelením ocenenia „Čestný člen Slovenskej chemickej spoločnosti“. K oceneniam sa pripája *Prémia Literárneho fondu* za celoživotné dielo (2006).

Dr. Zikmund je aj v dôchodku veľmi aktívny a jeho záujem o sledovanie pokroku v chémii je veľmi intenzívny. V rokoch 1951 - 1999 prednášal študentom na Katedre anorganickej chémie PRIF UK ako externý prednášateľ. V dôchodku tiež pripravil a publikoval knihu „*Ako tvoriť názvy v anorganickej chémii*“ (SPN 1995) a v upravenej verzii skriptá „*Anorganická chémia – vzorce a názvy*“ (UK 1995). V knihe nadväzuje na svoju publikáciu „*Názvoslovie anorganických látok*“, ktorá vyšla viac ako pred 50 rokmi (SPN 1961, 1963, 1965, 1970). Pri príležitosti vyhlásenia roka 2011 za Medzinárodný rok chémie sa uskutočnil s Dr. Zikmundom rozhovor, v ktorom vybranými príkladmi zdôraznil aká bola a je pre nás chémia dôležitá. Z rozhovoru spomeňme jeden jeho názor: „A pri chémii, podľa môjho presvedčenia, jednou z prvotných a najdôležitejších metód je syntéza, lebo keby chemici nesyntetizovali nové látky, fyzici by nemali objekty, ktoré by mohli skúmať, lekári by nemali čím liečiť, priemysel by nemal čo vyrábať a študenti by sa nemali o čom učiť“. Rozhovor bol uverejnený v Newsletter Scientific Books/Male Centrum, s.r.o. Febr/2011.

Jubilant v roku 2016 daroval do archívu SCHS súbor vzácných dokumentov súvisiacich s udalosťami dotýkajúcimi sa vývoja časopisu *Chemické zvesti* od roku 1947. Neoceniteľným príspevkom do knižnice SCHS je aj knižný dar, 40 ročníkov časopisu *Chemické zvesti*.

Dovoľte nám, pán doktor, zaželať Vám pri príležitosti vášho vzácneho životného jubilea všetko najlepšie, pevné zdravie a pohodu v rodinnom živote. Prajeme Vám, aby Vám Váš obdivuhodný entuziazmus a záujem o pokrok v chémii prinášal radosť a spokojnosť. Vám a aj nám prajeme, aby sme sa naďalej tešili z Vašej prítomnosti na aktivitách SCHS. •